

ונפרצה המחיצה אם כן שוב הבית קובע את כל הבית לחבורה זו ולחבורה שניה ונמצא דכל הבית בכל מקום הוא של שתי חבורות, ולכך אינן אוכלים את הפסח אם נפרצה המחיצה עד שיעשה מחדש. והנה הכ"מ בהלכה א' הביא שהר"א בנו של הרמב"ם הקשה דאיך כתב דנפרצה מחיצה ביניהן אין אוכלין — שאין הפסח נאכל בשתי חבורות, הרי הוא עצמו פסק בהל' א' שהפסח נאכל בשתי חבורות ע"כ? ואפשר לומר שמה הפירוש הפסח נאכל בשתי חבורות שכל חבורה נוטלת חלקה בפסח ועושה חבורה בפני עצמו ואוכל ועשה מחיצה, ויש לאדם לאכול בשני מקומות, שיכול לאכול מפסח זה שיתמנה עליו בחבורה זו וגם כן שנתמנה בחבורה אחרת, אבל אם בשר זה הוקבע לחבורה זו אסור בשר זה להוציא לחבורה אחרת מפני שבשר זה הוקבע במחיצות חבורה זו ואסור להוציאו, אם כן אם נפרצה המחיצה אסור לאכול — מפני שנפרצה קביעות המחיצות והוי כמו שבשר זה יצא לחבורה אחרת וזה אסור לכ"ע. רק לכתחילה יכולים לעשות מפסח אחד שתי חבורות אבל לא אם נקבע כבר, שאז לא יכולים להוציא לכ"ע, ומה דקאמר הגמ' סוף כיצד צולין: למאן דאמר הפסח נאכל בשתי חבורות מותר לאכול, הפירוש הוא לא אותו מ"ד שמפרש רש"י, אלא מ"ד בדף צ"ה דאף אם עברו על לאו דלא תוציאו מ"מ בעמוד והחזר קאי ורק יש לאו של לא תוציא מן הבשר חוצה והבשר לא נפסל. והלאו הזה דוקא אם הוציאו בעקירה והנחה כמו שבת אבל כשנפרדה לכד ולא הוציא בעקירה והנחה — מותר לאוכלו, אבל הר"מ פוסק שנפסל, ולפיכך פסק בנפרצה מחיצה הדין שאין אוכלין, שבשר זה שנכנס לזו המחיצה אינו נאכל בשתי חבורות ודוק וצ"ע. ומה שהקשו אחרונים למה לא הוי כמו מחמץ אחרי מחמץ ויתחייב גם במוציא אחר שנפסל? אפשר לאמר כיון שכל דין יוצא בפסח זה מטעם קביעות דין אכילה, וזה עושה אותו כמחיצות ופסול הבשר ונאסר בלאו להוציא, אבל בנפסל בטל הקביעות מפני שאינה ראויה לאכילה ואין עליו דין יוצא כמו לפני קביעות החבורה וזה ברור, לאפוקי במחמץ אחרי מחמץ הרי נקראו מנחה גם אחרי שנפסל, ולפיכך חייב אח"כ אפילו כשנפסל שיש עוד שם מנחה עליה אחרי שנתחמצה, אבל פה בטל קביעות המקום ודוק בכל זה.

בענין אשם מצורע אם מעכב

הנה הרמב"ם בהל' מחוסרי כפרה כתב בהל' ה' וז"ל: וכל זמן שלא הקריבו חטאתם אסורים לאכל בקדשים אבל העולה ואשם אינן מעכבין, ע"כ. וכתב הכ"מ וז"ל: בת"כ סוף פרשה תזריע: "אחד לעולה ואחד לחטאת יכפר" מלמד שהכפרה

כחטאת, וטהרה לאכל בוכחים, אבל אין ראייה מכאן אלא למעט עולה דלא מעכב כפרה דדורון בעלמא היא, אבל אשם שהיא מעכב כפרה מהיכי תיתי שאינו מעכב לאכל בקדשים, ובהדיא אמרינן בפרק האומר משקלי (דף כ"א) שחטאתו ואשמו מעכבין, והכי משמע בפסחים בפרק תמיד נשחט דף נ"ט, לכן נראה מה שכתוב בדברי רבינו: העולה והאשם אינם מעכבין, טעות ספר וצריך למחוק תיבת והאשם אינו ע"כ. והנה הרמב"ם בהל' נזירות פר' י' הל' ח' כתב: אבל האשם והעולה אין מעכבין לא בתגלחת טומאה ולא בצרעת. ועיין בלח"מ כתב שמדברי הר"מ יוצא מפורש שאשם אינו מעכב במצורע, וכן בדברי התוס' בנוזר דף נ"ה, ומה שהגמ' מקשה בנוזר דף ס' דהא איכא אשם דמעכב? ותיצו: עביד ליה כר"ש, משמע דלרבנן מעכב ואין לו תקנה, בספק זה פירש הראב"ד כגמ', אבל הר"מ יש לו דרך אחרת כגמ', שהקשו כגמ' והא בעי אשם דמעכב? ותיצו כר"ש דיכול להתנות, אבל לרבנן כיון דלא יכול להתנות, דאין מביאין קדשים לבית הפסול, ודאי אשם אינו מעכב דאל"כ אין לו תקנה, כן מפרש הלח"מ וכן צריכים ללמוד לפי דברי התוס' ומה שהגמ' אומרת בפרק משקלי וכן בחמיד נשחט: כשם שחטאתו ואשמו מעכב — היינו ר' ישמעאל אמר הכי ורבנן פליגי עליו, ומה שכתב הכ"מ בראש מחוסרי כפרה שאשם מעכב, וכתב שטעות בדברי רבינו מה שכתב שאשמו אינו מעכב, מפורש בנזירות פרק י' לא כדבריו. ומה שהקשה הלח"מ מהרמב"ם פרק י"ד ממעשה הקרבנות: אבל חטאות ואשמות אין ממשכנין וכו' חוץ מחטאת נזיר הואיל ואינו מעכב לשחות יין. ולא כתב חוץ מאשם נזיר שאינו מעכב, ודאי הדין כן, אלא שרבינו נמשך שם אחר לשון הגמ' בערכין ושם לא הזכיר אלא חטאת נזיר ע"כ דבריו, ובאמת קשה להגיד שהר"מ נמשך אחר לשון הגמ' הרי סוף סוף צריך להביא זה להלכה שאין ממשכנין אשם מצורע, ונ"ל להסביר את כל הענין דהנה הרמב"ם בהל' מחוסרי כפרה פרק ה' הל' ג' כתב: הקדים חטאתו לאשמו לא יהיה אחר ממרס בדמו אלא תעובר צורתה ותצא לבית השריפה עכ"ל, וזה ברייתא שהגמ' הביאה בפרק קמא דמנחות. וא"כ קשה כיון דהרמב"ם פסק דאשם אינו מעכב, לפי דברי הלח"מ, וא"כ למה אם הקדים חטאתו לאשמו חצא לבית השריפה כיון שאין עיכוב בכלל באשם לפי דברי רבינו? ומזה יצא לכ"מ שמה שכתוב שאינו מעכב זה טעות, אבל צריכים לאמר שיש שני דינים באשם מצורע, לרן אם זה הוי מכשיר לאכל בקדשים זה באמת לא הוי מכשיר לאכל בקדשים אלא חטא, אבל במצורע יש חוץ ממכשיר יש דין הסדר ומזה לומדת הגמ' במנחות שאם הקדים חטאתו לאשמו לא יהיה ממרס בדמו הפירוש שהסדר מעכב, שדין זה הוא כסדר הבאת קרבנות שצריך להביא את האשם לפני החטאת, וא"כ זה מעכב בהבאת החטאת אע"פ שאשם לבד לא נקרא מכשיר, ולפי זה מה שפסק הר"מ שם בפרק י' מהל' נזירות

דאשם מצורע אינו מעכב, שם מיירי בספק שיש רק חיוב להביא עליו חטאת העוף מפני שבא על הספק אבל אשם לא יכול להביא מפני שאין מביאין קדשים לכית הפסול וא"כ אין בכלל חיוב להביא ולפיכך העיכוב מצד הסדר אין כאן מפני שאין חיוב להביא אשם, ומצד מכשיר לאכל בקדשים הרי העיקר הוא החטאת ולפיכך כתב שם דאינו מעכב. ולפי זה מתורץ גם קושית הלח"מ ממה שהרמב"ם לא הביא במעשה הקרבנות שחייבי חטאות ואשמות אין ממשכנין אותן, ולמה לא פרט שאשם מצורע ממשכנין אותו כמו חטאת נזיר שאין מעכב, ולפי"ז יוצא כיון שהסדר מעכב בחטאת לפני שהביא אשמו כמו שהגמ' רוצה להגיד בעולות יולדות שאין ממשכנין אותן מפני שהקדימן הכתוב להביא לפני חטאת יולדות, וכיון שלא יכול להביא לפני חטאת והחטאת הוי עיכוב באכילת קדשים ולא יכול להביא חטאת לפני עולה ולפיכך אין ממשכנין גם עולה וא"כ גם באשם מצורע ככה כיון שיש דין עיכוב בסדר ולא יכול להביא חטאת לפני אשם גם את האשם אין ממשכנין אותן, אבל זה קצת קשה דהנה בגמ' ערכין דף י"ז: מצורע עני והעשיר, או עשיר והעני, הכל הולך אחר חטאת דברי ר' שמעון, ר' יהודה אומר הכל הולך אחר אשם, ורבי אליעזר בן יעקב אומר הכל הולך אחרי צפורים. ושלשתם מקרא אחד דרשו "אשר לא תשיג ידו בטהרתו" רבי שמעון סבר דבר המכפר מאי ניהו חטאת, ורבי יהודה סובר דבר המכשיר ומאי ניהו אשם, ר' אליעזר סבר דבר הגורם לו טהרה ומאי ניהו צפורים. והרמב"ם פסק בפרק ה' ממחוסרי כפרה הל' ט' כר' יהודה שהכל הולך אחר אשם, והטעם מפני שמכשירן משמע שעיקר ההכשר הוי אשם, ולפי דברינו כיון שאשם יש לו רק עיכוב בהסדר ולא בהכשר איזו שייכות ללכת אחריו בהפריש מצורע עשיר והעני, ומה בכלל הגדרה של הכשר? וצריכים לומר, שהגדרה של הכשר זה הוי לגבי חטאת שמכשיר את החטאת להביא אחריו וצ"ע.

נזיר מצורע לענין תגלחת

הרמב"ם פרק ז' מהל' נזירות הל' ט"ו כתב וז"ל: נזיר שנצטרע ונרפא מצרעתו בתוך ימי נזירות הרי זה מגלח כל שערו שהרי תגלחתו מצות עשה שנאמר במצורע וגילח את כל שערו וכו' וכל מקום שאתה מוצא מצות עשה ול"ת אם יכול לקיים שניהם מוטב ואם לאו יבא עשה וידחה את ל"ת, והלא נזיר שגלח בימי נזרו עבר על ל"ת ועשה שנאמר "קדוש יהיה גדל פרע שער ראשו" ובכל מקום אין עשה דוחה ל"ת ועשה ולמה דוחה עשה של תגלחת הנגע לנזירות, מפני שכבר נטמא הנזיר בצרעת וימי חלוטתו אין עולין